

გაზეთის ღირს			
თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 70	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

იშვილი

გაზეთის დასავლეთ და ცენტრალურ განცხადებულ-დასავლეთ უნდა მივხაროთ: თვითონ რედქციის დასავლეთი, ავტორის ქრისტე, ვარსკვლავის მგლის პირდაპირი, თუ გრუნდისსიყვილის სანდოში წარმოებულ განცხადებულ სარედაქციო განცხადებების, სხვადასხვაური მანის სახლებში, სხვახალის ქრისტე.

ფასი განცხადების: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპიტალი.

1877—1892

სახლი რედაქციის და სალიტერატურული გაზეთი

1877—1892

დღესასწაულის გამო შედგები ნომერი გამოვა ხუთშაბათს, 16 იანვარს

ამ ნომერში ბიი გვერდია.

ქართული თეატრი

ოთხშაბათს, 15 იანვარს,

ვლ. ალექსიევი-მესხივის და ე. ყოფინის მონაწილეობით

ქართულ დრამატულ საზოგადოების არტისტებისგან წარმოდგენილი იქნება

მ. ჩიკაძის-მედიის საბანაჟის

I

სსოპრანოს მეჯლისზე

ღრამა 4 მოქ. გადმოთარგმნილი ე. ნასიძის-მედი

II

ლივერტიანები

გ. აბაშიძე იმერებს კომიკურს კულეტებს, გაფ-ფეშეკა (ლ. რაზუკაშვილი) წიკითხავს თავის ლექსებს

III

დასასრულ ჩერქეზიშვილისა და სხვანი ითამაშებენ

ლ ე ბ უ რ ს

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია,

დასაწყისი სწორედ 7/1 საათზე.

შეადლება წარმოსადგენად: „აირია მონასტერი“, „და-მა“, „საჩაღები“ რეჟისორი ნ. ავალიშვილი. აღმინსტრატორი ვლ. გუნი.

საქმეწილი სურათების ქურხალი

„ქ ე ჯ ი ლ ი“

(შესაქმეწილი)

გამოვა 1892 წელსაც, ორთვეში ერთხელ, იმვე პროგრამით, რაგორც აქამდე.

ქურხალი „ჯეჯილი“ ტფილისში დატარებით ედირება 3 მან., ტფილისს გარეშე გაგზავნილი 4 მან.

ხელის მოწერა შეიძლება:

- 1) ტფილისში—წერა-კითხვის საზოგადოების კანცელარიამში (Дворцова ул. д. зем. банка № 125.), ქორთველია ამხანაგობის წიგნის მადონაში და თვით „ჯეჯილის“ რედაქციაში Красногорская ул. д. Назарова № 7.)
- 2) ქუთაისში—ე. ნიკოლაძისას.
- 3) გორში—ე. ვურცელაძისას.
- 4) ბათუმში მ. ნიკოლაძის გაზეთის საგენტოში.
- 5) საჩხერეში—კარამან ჩხიტიანთან.

ფოსტის ადრესი: Въ Тифлисе, въ редакцію грузинскаго Дѣтскаго Журнала „Джелжили.“ რედაქტორი გამოცემული ან. თუმანიშვილი—წერეთლისა.

გამოვიდა და ისაიღება

„წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ და „წიგნების გამოცემულ ამ. სანაგობას“ მადონაში ახალი წიგნი

ზ ა ლ ი ბ ი

მითხრობს ვოლტერისა

გადმოთარგმნილი ა. ანაზაროვის მიერ

ფასი 20 კაპ.

იქვე ისილდება ა. ანაზაროვის მიერვე გადმოთარგმნილი ოთხ-მოქმედებიანი ღრამა თ. ა. სამშობლოში „პროკლინი“ და ჰორის 40 კაპ.

ბილის ექიმი

ა. ი. მრგალი

სოლოჯიბელ, საკეთ. სახლებში №14—16

გაუდმოყვების მიღებას:

ღლითი 8-დან 10 საათამდე,

საღამოთი 4-დან 6 საათამდე.

კვირა-უამე ღამეში

ღლითი 8 საათიდან ნაშუადღევს

2 საათამდე. (150—5)

წლიური საზოგადო კრება

ქართული შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წევრთა, თანხმად საზოგადოების წესდების მე-11 §-სა, დანიშნულია იანვრის 19, დღის 10 საათზე, სათავად-აზნაურო მანკის დარბაზში. კრება უნდა განიხილოს შემდეგი საგნები:

- ა) ანგარიში საზოგადოების გამგე-

ობის მოქმედებისა 1-ლ სექტემბრიდან 1890 წლის 1-ლ სექტემბრამდე 1891 წლის, ბ) მოხსენება საზოგადო საზოგადოების შესახებ, 1890/91 წლისთვის, გ) არჩევანი საზოგადოების ახლის წევრებისა, დ) გამგეობის ახლის წევრების არჩევა.

ტფილისი, 13 იანვარი

მას შემდეგ, რაც სამა დიდმა სახელმწიფომ: რუსეთმა, გერმანიამ და ავსტრიამ შეთავაზებულ სუგუნის დამკვეთს განაწილეს ადგილი მამული პოლიმისა, ამ ქვეყანამ ვერ იქმნა და ვედარ მოახერხა, თავისი შინაური საქმე ისე მოეწერა, რაგორც ჰქურდა. თუკა პოლიმელები შრომასა და მეცადინეობას არ აკლებდნენ, რომ საწადელი ადგურდნენ, რაგორც, 1831 და 1863 წელს, ხელში იარაღიც აიღეს, მაგრამ მათი ცდა და მეცადინეობა ორჯელვე უნაყოფოდ დარჩა და, სარგებლობის მაგიერ, ზარალი მოუტანა. შედარებით ძლიერმა რუსეთმა ადვილად ჩაჭკუმა ორჯელვე პოლიმელების განზრახვებანი და ისე მოაწერა მართვა-გამგეობის საქმე პოლიმში, რაგორც მისი ინტერესები მოითხოვდა.

ცოტა სხვა ნაირად წავიდა პოლიმელების საქმე ავსტრიამში, სადაც ამ საუკუნის დამდეგს იწყეს გამტარება სლავინთა ტომთა და ცოტად თუ ბევრად ეყვამდნენ შოვა თვით-მართველობა, ანუ ავტონომია. გალიციის პოლიმელები თვითონვე განაგებენ თავიანთ შინაურ საქმეებს და იძიებენ წარმოადგენლებს ჰგზავნიან ავსტრიის რეისრატში, რომ ვერც ერთი მთავარ-მინისტრი ვერ მოიდრეგებს და უმნიშვნელოდ ვერ ჩასთვლის მათს ან მოამბრეობას და ან წინააღმდეგობას.

ამ გვარადვე არ წასულია პოლიმელების საქმე გერმანიამ. განსაკუთრებით გაუმწარა პოლიმელები თ. ბისმარკმა თავის ყოვლად-შეძლებლობის დროს. ბისმარკი სახელმწიფო ხაზინის დახმარებით ჰყიდულობდა გაკატრბულ პოლიმელებს თავდა-აზნაურობის მამულებს, ხშირად ძალსაც ჰხმარობდა მამულების შექმნის საქმეში და გერმანელებს ასახლებდა პოლიმელების მამულ-დედუღე ბისმარკი სამსახურს დაეხმარება, და, რაგორც ეყვალაურმა გერმანიამ, მის წასვლის შემდეგ მინაშენმა პოლიტიკამაც პოლიმელების შესახებ ფერი იცვალა. დედს მთავრობა არამც თუ ისე ადარ ავიწროებს პოლიმელებს, არამედ წითელს კვერცხსაც უკოვრებს წინ და მათ გულის მოგებას სცდილობდა. ამ უკანასკნელს ხანში იმპერატორმა დაამტკიცა პოლიმელების მთავარ-ეპისკოპოსად შრენაუბი სტაბლესკი, კაცნი დიდად მოეყ-

რული პოლიმელების ერისა და ცნობილი, რაგორც დაუქინებული მტერი და მოძულე რუსეთისა. ჯერ კიდევ საზოგადოდ ვერაპაში და განსაკუთრებით თვით-მართველობის მოკლებულს ქვეყნებში სასულიერო მოადგაწუთ დიდი მნიშვნელობა აქვთ და ამისთვისაც მათს მოქმედებას საერო მთავრობა უუწრადგებოდ ვერ დასტოვებს. პრეზიდენტმა სტაბლესკიმ კათალიციკების კრებაზე ქ. ტორნს წარმოიტყვა ცხარე სიტყვა, მიუღვარებით მოიხსენია რუსეთი და თავის მსმენელი უმოძღვრებდა, თუ რა სამშობლო ევროპის გულტურისთვის ევ მძღვარი სახელმწიფოვია. სწორედ ამ სიტყვის წარმოტომის შემდეგ დაწინაშა იმპერატორმა ვილჰელმმა სტაბლესკი პოზნანისა და გენზნოს მთავარ-ეპისკოპოსად. პოზნანის მთავარ-ეპისკოპოსს, პოლიმის თავისუფლების დროს დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა. როცა დროებით შეეე არა ჰქონდა ქვეყანას, ის ასრულებდა მისს მოვალეობას.

შერე რა ნახა ახალგაზდა იმპერატორმა სტაბლესკიმ, რომ ასეთი დიდი ადგილი მიანაგა? ზემოდა დასახლებულ კათალიციკთა კრებაზე სტაბლესკიმ, სხვათა მონარქის, აი რა სიტყვა: გერმანიის მონარქის იძულებულია, გაეკლავოს ადამისაველთს, რომელსაც ჰქონათობს რუსეთი, მექონე თავისებრი, სულ სხვა გვარის განათლებისა და გამსჭვადელი დიდად სამშის, ოფიციალურად აღიარებული რელიგიურის თანატოლი. მაგრამ მართლ ეს არაფერია. უფრო სამშობლო რუსეთი თავისის სურვილით მოედის ქვეყნის დამორჩილების, ან უფროსობის მინც მთელს დედა მიწის ზურგზე. ადამისაველთიდან ამოვარდება სამინდელი ქრისტიანული და გრიგალი, რამეილც მთელს ევროპას მრავალს უბედურებას შეამთხვეს. ამ სამწუხარო დროს ვის უნდა მივეკვადლოთ, ვის უნდა ვეძმოთ, ვის უნდა ვეძვოდით უნდა დავიჭირათ ადგილი? ამას დიდი გამოცანა არ უნდა, სიტყვა სტაბლესკი: ჩვენ, პოლიმელები, ქრისტიანები ვართ, უკუვით და ხორცილთ ვეუფნებით დასავლეთს, რომელთაც გვაერთებს სარწმუნეობა და რომელსაც ჰჭირებთ სძულს, რაგორც მითხრობს მტერი, სქიზმა, ე. ი. მართლმადიდებლობა.

სტაბლესკის მიერ წარმოთქმულს სიტყვებში და იმ ვარებობის, რომ სწორედ ამ სიტყვის შემდეგ იმპერატორმა დანიშნა სტაბლესკი პოზნანის მთავარ-ეპისკოპოსად, მოამტკიცა ნაწილი რუსეთის ეურნალ-გაზეთობისა იმ გვარად განმარტავს, რომ ვითამც გერმანიას საჭიროვდა ადარათ სთვლის, დაჰმადლოს თავისი სძულელი რუსეთისაველი. ალბად იმპერ-

ტორმა გადასწვიტა ამი რუსეთთან და წინაწინე სცვლილობას მოიგოს პოლიმელების გული, რათა მოხვდეს იმში პოლიმელებმა, რომელთა რიგები რუსეთში რვა მილიონამდე, დახმარება აღმოაგვიჩინა. თვით პოლიმელები პოზნანში სისრულით უფრეად აღარა დგანან იმპერატორის განკარგულების გამო, თუკა დასავლეთ ევროპის თითო-ორილი სლავიანურმა გაზეთმა ეჭვის თვალთ შეხვება ვილჰელმის საქციელს და ამბობენ, რომ გერმანიას ბევრჯელ მოვეუტუეტივართ და მისი გულ-წრფელობა არც ეწლას დასაჯერებელია.

ა. ფრანკლი

ახალი ამბავი

* * * შაბათს, ამ თვის 11-ს, ნაშუადღევს 4 საათიდან, ბათუმსა და ტფილისს შუა დაიწყო მთავრობელი მისელა-მისელა მატარებლებისა, რადგანაც სადღურს მოლოთში ერთი გზა სულ გასუფთავებით არ განეგნის ნაშხრეგებისაგან. ამ გზის უბედურებამ აღმოაჩინა, რომ სადღურს მოლოთში და აგრეთვე მოლოთიდან ორთქლ-მაგალს 14 ვაგონზე მეტის ტარება ვერ შეუძლიანო.

* * * ამ უკანასკნელს უბედურების გამო ათამდე მემანინს მოუტია რკინის გზის მმართველობისთვის თხოვნა, სამსახურიდან დაგვითხოვეთო.

* * * გუშინ, ორშაბათს, 13 იანვარს, ტფილისის ოლქის სასამართლოს სისხლის სამართლის განყოფილებაში დაიწყო განხილვა ფრიალ საყურადღებო საქმის ახალ-საფლის ორ მეწყემის ბიკის მოკვლის შესახებ. ბოლსა სტებს ბრალდებულის ამხანაგი ბანი ვოკოი. მთელი სასამართლოს დარბაზი ბოროლოს თათრებით არის სავსე. ბრალდებულის საქმედ ჰვის ცხრა კაცი და ათსაც ის ბრალი ედება, რომ ამით თვის შემწეობა გაუწყვიტა, დაბმარტინა, ავანკები დაუფარავი; სულ 19 კაცია სასამართლოში მიცემული ზემოდ დასახლებულს ცხრა კაცის ბრალი ედება, რომ ამით 1889 წელს შეუდგენილი მთელი ბაზო, შარინ-ყარამან-ოლოის მეთაურობით, რომელიც ამ ტყვედ გაქცეულია და დაუწყვიტა ქურდობა-ავანკობა, უმეტესად საქონლისა. უელარო სხვადასხვა საფლუმში და ზოგან ცხენები გაუტყუნიათ, ზოგან ხარ-კამბი და ვე მბრლოდებთ, რომ 1889 წლის 20 ნოემბრის თავს დასცემიან ახალ-სო-

ფლის ორს ემსწავლე ბიჭს, ქართულს მკაცრად აუკრძალა და შპკო უსაბუნსაშვილს, ხუთი უღელი ხარი გაუტყვიანა და, იმ შიშით, იქნება მწყემსებმა გვიცნესო, რომ ვეგანთის თვალში აუკრავთ—ერთის თვის შავისა და მეორესთვის—თერთის ხელსაშლითა და შემდეგ დაუხოცათ. სასამართლოში მოწვეულნი არიან ტფილისის მარის უფროსი თ. ლ. ჯანდიერი და ორის მარის ბოქაული—ბანი ნაცლიშვილი და ტერ-გრიგორი. სასამართლოში ცველანი უარსა ჰყოფენ, ჩვენ არა ვრეულვართ ამ საქმეში. უმეტესობა ბოქაულს ტერ-გრიგორის იმ ბრალს სდებს, რომ გვეცნა, ძალის-ძალით აგვიკადა ეს დანაშაული, გვიხიბრა, განგათავისუფლებითო, თუ იტყვიო, რომ მართლა ეს-და-ეს კაცნი ავსაჩენ არიანო. სხვათა შორის შესაბრალოს სურათს წარმოადგენს ერთი მოხუცი მულანოლოლი თათარი, რომელმაც სასამართლოს სთხოვა, შემპარაწმუთ, თუ ბოქაულის ტერ-გრიგორის ცემისაგან ავადმყოფი არ აღმოვიწინდო. სასამართლომ 13 ინანგის მხოლოდ ის მოასწრო, რომ ოთხთვი-და-ათამდე მოწმე დაფიცო, საბრალდებლო ოქმი წიკითხა და ერთად-ერთს მოწმეს ჩამოართვა ჩვენება. სასამართლოს ის საქმე სადღეისოდ გადასდა. უეჭველია, ამ საქმეს სასამართლო რამდენსამე დღეს მოაწოდებებს. ვეცდებით ჩვენს მეთხველენსაც განვეზიარათ სასამართლოს განაჩენი.

* 15 იანვარს ტფილისის ოლქის სასამართლოში ერთი ფრიად საყურადღებო საქმე დანიშნული განსახილველად. ეს საქმე ის არის, რომ ტფილისის მცხოვრებელს, სამოცის წლის მოხუცს, ვილაც მიხაილოვს პარალელმა ძალდატანებით გაუპატიურება თავისი შვილიშვილისა, შეიღობის წლის ქალისა. ეს საქმე, როგორც შევიტყუთ, სასამართლოს გარ-

დაწვეტილებით ცალკე დარბაზში იქნება გარჩეული, გარეშეს არავის მისცემენ ნებას დასწრებისას. განაჩენს გაუწყებთ ჩვენს მეთხველებს.

* კავკასიის შთავარ-მართებელმა სავანგებო ფულიდამ გადასდა ასი თუმანი ნ ინანგის დაღუპულების ოჯახათა სასარგებლოდ.

* ჩვენმა ნორჩმა *წონის ბეჭდვის ამხანაგობამ * შესწირა იმავე ოჯახათა სასარგებლოდ ერთი თუმანი.

* ლესე, 14 იანვარს, საღამოს 7 1/2 საათზე დანიშნული მორიგი კრება კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების წევრთა. მორიგი საქმეთა განხილვის გარდა, კრება მოისმენს იული სტაროშელის მოხსენებას—კრიტიკული განხილვა იმ მეთოდებისა, რომელსაც ხმარობენ ვენახების მოსარჩენად ფლორესტიანისაგან, როგორც სატენიო, ისე საეკონომიო მხრით, *Критический обзор методов лечения виноградинок от филлоксеры въ техничском и экономическом отношеиыях*.

არა წვერათუ ნება აქვთ, დაესწრნენ ამ კრებას.

* ტფილისის საქალაქო გამგეობის მიერ გამართული ლაბორატორია საქმელ-სამსელი გამოსაკვლევად თანდა-თან ეწყობა. ამ რამდენსამე ევირის წინადა მოუვიდა სამხლარ გარეთიდან აპარატები და მაშინები, რომლის დადგმასა და მომართვას უწყვი თავებზე და ტყაღ და, როგორც შევიტყუთ, მოკლე ხანში ლაბორატორია დაიწყებს კიდევ მოქმედებას.

* როგორც მეთხველებს მოეხსენებათ, ქალაქის საბჭომ *ზარზან ვახაფთუხუდ ამოიჩნია ცერტო წოდებულ ადმინისტრაციულ მოსახლეს, რომელსაც სავანდა აქვს გამოარკვიოს ფასები და დაუწესოს ხორცისა

და პურის ნიხი. ღღეს ქალაქის გამგეობაში მოგრევედ საქმარის მასალა, რომელიც გვაძლევს საბუთს, შევადგინოთ ახლი, რამდენად სასარგებლოა ქალაქელთათვის არსებობა ამ კომისიისა. აი რას დასკვნის კაცი ხსენებულ მასალის მიხედვით: შვილის თვისი განმავლობაში 1890 წ. 1 მარტიდან 1 ოქტომბრამდე, ორთა-შუა ანვარიშით, ვირენაქა ძროხის ხორცი ივიდებოდა 8,1 კაპეკად; ხორცი ცხვრისა—8,6 კაპ., ძროხისა და ცხვრის ხორცი გაყიდულა 220,606 ფუთი, ღირებული 725,943 მანეთად. ამავე დროს განმავლობაში *ზარზან ვირენაქა ძროხის ხორცი ივიდებოდა 7,4 კაპეკად; ცხვრისა—8,1 კაპ., ცხვრისა და ძროხის ხორცი გაყიდულა 213,038 ფუთი და ქალაქელს დაჰხარჯათ სულ 641,666 მანეთი. უნდა შევხედოთ იქვე ნიშით, რომ ბატენის ხორცი არ არის ნაანგარიშევი და, რომ ბატენი *ზარზან ერთი ოთხად მომეტებულად იკლებს, ვიდრე *ზარზან-წინ. ამ სახით სწინა, რომ *ზარზან შვილის თვისი განმავლობაში ქალაქელს ერთი და იგივე რაოდენობა ხორცისა და სჯდომიით ათი ათასის თუმნით ნაკლები იმასზე, ვიდრე იმავე ხნის განმავლობაში *ზარზან-წინ.

* ქალაქი წელიწადში ჰხარჯავს 125 მანეთს გამსესებელ კასების საბავიზოდ. რვეინობებელ ირიცხვანია—მდინარი ქალაქის საბჭოსი თ. ჰ. მ. არლუთინსკი, ს. ზ. მირზოევი და ლ. თ. ტერგარაოვი, რომელთაც *ზარზანდელის წლის ფული 125 მ. არ მიუღლით. ესლა სენერი სთხოვენ ქალაქის გმგეობას, ჩვენს ხვედრი ფული გარდაცეით ტფილისის საქალაქო სკოლისა ღირბ შეგერების დაჰმარბეგელს საზოგადოებასა.

* დაბრებისამებრ გეტყვადეთ სიას ფულის შემწირველთა ნ ინანგის

უმეტებლის გამო დაზარალებულთა სასარგებლოდ:
 უცნობა—2 მ., ა. გ. არამაკ-ლისოვა—30 მ., კ. ბ. ლალიანი—2 მ.—2 მ., თვ. ი. ს. ქაქავაძე—25 მ., ს. ს. ისტამინოვა—10 მ., ი. ს. ტერ-სტეფანოვა—3 მ., ს. ა. მიონიანოვა—10 მ., ბ. კ. ქალანთაროვა—25 მ., გ. ხოჯაბეგოვა—10 მ., ეკატერინე ასლანოვისა—3 მ., ი. ა. შტეინმან—10 მ., გ. მ. ამირაძე—10 მ., ვაზეთ *T. JI.-ა. რედაქციამ ს. არლუთინისა და ა. ახანბაროვის მიერ შეკრებილი—5 მ. 50 კ., თვ. რეგზე ვანანძე—2 მ., ა. ი. ვართანოვა—3 მ. ექიმო აბაშინოვა—5 მ., გ. გ. სთაროვა—5 მ., ჰ. ი. ალიბეგოვა—20 მ., გ. ნ. სუნდუკიანი—20 მ., ი. ა. ოლიავანსკი—5 მ., ექიმო გ. ს. სტეფანოვა—3 მ., გ. გ. ალიბეგოვა—3 მ., სულ 266 მ. 50 კ. წინანდელი 1031 მ. 90 კ.

* ჩვენა ვნახეთ ბატარა ქანდეკა (სტატუეტა) წმ. ნინოსი, გაყუთებული ბ-ნ გედევანიშვილის მიერ. ქანდეკა წარმოადგენს წმ. ნინოსს სჯდომიით ათი ათასის თუმნით ნაკლები იმასზე, ვიდრე იმავე ხნის განმავლობაში *ზარზან-წინ. ეს უკანასკნელი რიცხვი ჰნიშნავს იმ დროს, როცა ქართველებმა ქრისტიანობა მიიღეს წმ. ნინოსისაგან. ქანდეკა რიგაიანად არის გაყუთებული და ღირს 1 მანეთი. მისი ყდელა შეიღობა თვით ბ-ნ გედევანიშვილთან ჰანასევიჩის კაზანზე, № 21

* *ზარზან, როგორც *ზარზან-წინაც, ნავთს ბეგის ამახდებდნენ ბაქოში და ფსის ნავთისა-კი მცირე იყო. *ზარზან კიდევაც იმატა ნავთმა და 15 მილიონი ფუთი უფრო მეტი დაამხდნენ ნავთ-მწარმოებლებმა ინანგამდე ივლისამდე, ვიდრე ჰქონდათ

დაამხდებულნი ამავე ხნის განმავლობაში *ზარზან-წინ, 1890 წელს. 1891 წლის ინანგამდე ივლისამდე, ექვს თვეში დაამხდებულ იქნა 139 1/2 მილიონი ფუთი, ხოლო ამავე ხნის განმავლობაში 1890 წელს დაამხდნენ მხოლოდ 124 მილიონ ფუთამდე.

რაკი წარმოება ნავთის ასე გაძლიერდა, გაძლიერდა ვერცხვე მისი წალეპაც გასასყიდად. პირველ ექვსის თვისი განმავლობაში 1891 წელს, მაგალითად, გიგზანენა ჰქონდა 101 მილიონ ფუთზე მეტი, მაშინ როცა 1890 წელს ამავე ხნის განმავლობაში 2 მილიონ ფუთით ნაკლები გიგზანენა გასასყიდა.

ღღე-ძალის ნავთის წარმოებისა და დაამხდების გამო, *ზარზან ნავთს ფსის თანდა-თან აკლებდნენ. წლის დამდეგს ფუთი 5 კაპ. ჰქონდა ბაქოში, ივლისის 3 1/2—3 კაპ., აგვისტოში დიწი—2 1/2—2 კაპეკამდე, ხოლო სექტემბრის გასულს 2—1 1/2 კაპ. იყო, წლის გასულს-კი თანდა-თან ათასი ფანსმა, რადგან ზამთარი დადგა და უმათავრეს ბაზრებში ბლომად არ იყო ნაზრუნი გასასყიდი ნავთი.

*ზარზანაც ჰფიქრობდნენ ბაქოში ამხანაგობის დაარსებას, რომელსაც უნდა ესრუდა, რომ დასაბუთებდნენ გაზანდელი ნავთის, ვისიც უნდა ყრულიყო, ევროპაში გადაწვეტილი ფსის სდებოდა, ამერიკამდე მოტანის ნავთის ფსის მიხედვით დაწვეტილებული, მაგრამ ამ ამხანაგობის დაარსება მაინც ვერ მოხერხდა. (გაზ. *Рус. Вѣд. -ი).

* 6 იანვარს დაბა ცხინვალში წყალ-კუთხების დროს, როცა სროლა დაუწყით თოვებისა და რვეილვერებისა, სუბუქად დაჭრიდა ერთი გლეხი, ხოლო მეორეს ტყვია მოჰხვედრიდა გულში და იქვე მოუკლავს. (გაზ. Нов. обоз.—1)

ფელოტონი

გაბტანილია თუ არა ჩვენის მამინდემ უმთავრესი სიწმიდე საბარათიელისი

კვართი უფლისა *)
 (წმიდა ნინოების გამო)

საქართველოს ძველს მწერლებს უმთავრესი ღიბდებდა და სიქაღვლელად საქართველოს ეკლესიისა და ერისად მიანდით კვართი უფლისა, ეს ფასდაუღებელი საუნჯე, რომელიც წილად ჰხვდა ჩვენს ქვეყანას თვით გოლგოთასზე.

ბაბილოვნელთა და სპარსთა მძლავრების დროს მრავალი ურანი დასახლდნენ საქართველოში. ებრაელთა ჩვეულებებისა, ეს ურები ყოველწლივ ჰგზავნიდნენ იერუსალიმს მლოცავებს, განსაკუთრებით უფრო ასე-ქის დღეს. თვით ებრაელთა მღვდელთა მთავარი მიიწვევდნენ ხოლმე მათ სხვადა-სხვა შეხვედრების გამო. ამ გარემოებით აინახნა ჩვენის მემკვიდრეების ცნობანი, რომ, როდესაც მაცხოვარი სოფლისა, იესო ქრისტე, ქვეყნად მოვიდა და მისს მოძღვრებას ღიბდალი

ერთი შეუღება, მაშინ ებრაელთა მღვდელთ-მოდღვარმა ხსამ აცნობა ეს ამბავი საქართველოს ურების და დიობა იერუსალიმს. მღვდელთ-მოდღვარის სხვათა შორის სწერდა, რომ იესო „თავს თავისს ჰქდ ღვთისად ზდას; მოკვით ყოველი სიკვდილისა მისსა, რათა აღდგარულით მცნება ღვთისა და მოსესა“.

მაშინ საქართველოდამ ვაგზავნენ ელიოზ მცხეთელი და ლონგინოზ კარსელი, და ესენ დაესწრნენ გვირკეცსა, ჯვარცმის შემდეგ, როგორც იწინასწარმეტყველა მეფემან დავით (ფსალმ. 21, 19) და მოგვიხარებნენ ოთხნივე მახარებელნი, ცბრელთა მხედართა განიყვეს სამოსელი მაცხოვრისა, ხოლო კვართზე წილი იღდეს; რადგან იგი ნაქყოფი იყო და მისი გაყოფა არ შეიძლებოდა. კვართი უფლისა წილად ჰხვდათ მცხეთელს ურების. ელიოზმა მოიტანა ეს სიწმიდე მცხეთაში, აუწყა მცხეთელებს იესო ქრისტის სიწმიდის, სასწაულების და სიკვდილის ამბავი და ისიც, რომ იგი თავის თავს ჰხადდა მესსად, ანუ მხსნელად სოფლისა, რომელსაც იმ დროს მართლა მოვიდოდნენ ურები. მცხეთაში წინადაც ვაგვანად მაცხოვრის ამბავი, ელიოზის დედა ხომ ნათესავი იყო ებრაელთა მღვდელთმთავრის ელიოზს და ამის გამო უფრო ხშირად ესმოდა იესო ქრისტეს ღვთაებრივის მოქმედების გარემოებანი, ანი-

ტომ ოჯახობა ელიოზისა მომხადებელი იყო მაცხოვრის მიღებისათვის. მემკვიდრეები მოგვიხარებენ, რომ *ჯვარცმა იგი დამსკვლავდეს უფლისა რაგანს მასზე და ჰასანიგმან (ჯვალათან) კვერთა მით რკინისათა სკა სამსკვლათა (ე. ი. ლურსმანთ) მით ზედა უფლისათა, მაშინ ესმა ხმა იგი და უფლისა მათგან გამოსრული დედასა ელიოზისა მყოფსა მცხეთას შინა, * შეშფოთდა და წარმოასთქვა: *შეშფობით, მეფობაში ჰბრიათა, რამეთუ მოკალით თავისა თქვენისა მაცხოვარი და მხსნელი“. სიქე ესა და იქვე განუტევა სული სიწმიდით.

ელიოზის დამ გავიგა დღის მიერ ნათქვამი და ნაამბობი და მძის მოსულამდნე ქრისტეს მორწმუნე შეიბრა, ხოლო, როდესაც ელიოზი დაბრუნდა, მან უთხრა მცხეთელებს მაცხოვრის ჯვარცმის, აღდგომისა და ქრისტეს სასწაულების ამბავი და თან უწინა კიდევ კვართი მაცხოვრისა, მაშინ მისმა დამ გამოართვა მძის ეკვართი, გულზე მიიკრა, ცხარე ცრემლი და ჰღვანდა ჯვარცმულისათვის და სამეციის მწუხარებით შეკრულმან (დღეს და მაცხოვრის სიკვდილით და თვისის მძის ელიოზის ქრისტეს მკვლევანებ გარევითა) ვერ იბრანა ამოდენა ტკივლი და იქვე სული დადგნა. მცხეთელი ურებიც შეშინდნენ. მეფე ადერკიმ გაიგო ეს ამბავი, კვართი ღიბდა მოეწონა და უნ-

დადა მიცვალებულისთვის ხელიდამ გამოკალა, მაგრამ მიცვალებულს *მაგრად და სურვილით შემოემკრდილა“ (ე. ი. მეგრულ მეტრა). შემხსენებელის უცნაურის სასწაულით შემხსენებულმა მეფემ ვეღარა აწამა რა *და ესრეთ ხელთა მიკვებულადამარბა ძამან მისმან ელიოზ და იგი თვის ადვალს მას, რომელა უწინა ღმერთმან მხოლომან და აწავს სუქანთ-თნაურ ამას, რომელ ეკი უწინას, ვითარმეჰ მისს ადვალს იგი მსხველმდინარეს მას ღვანასს, წარმოაუბუნდას და მესკოას დანერგულას და აღორძინებულას“.

საუცხოეო კვართის ამბავი მაინც დარჩა მცხეთაში და *შემდგომად წელთა მრავალთა ძისწულისა მემხმან ადერკეი მეფისამან მეფემან ამახლად ძიება ყო სამოსლისა მის ჰურათათ თანა და ჟერ უსლო ზიჟანდ და გნობდა მას“.

რომ კვართი საქართველოში იყო მოგანრილი, ეს ამბავი სკოდინობით კვართი, გულზე მიიკრა, ცხარე ცრემლი და ჰღვანდა ჯვარცმულისათვის და სამეციის მწუხარებით შეკრულმან (დღეს და მაცხოვრის სიკვდილით და თვისის მძის ელიოზის ქრისტეს მკვლევანებ გარევითა) ვერ იბრანა ამოდენა ტკივლი და იქვე სული დადგნა. მცხეთელი ურებიც შეშინდნენ. მეფე ადერკიმ გაიგო ეს ამბავი, მრავალ-სასწაულებით დარწმუნ-

*) ეს უწინადაც დავიწვით პასუხად მისს კვირის იმ. მეზ. წყლის ბ-ნ ე. მღვდელთ-მოძღვარისა, რომელიც 1891 წ. დაბეჭდა წიგნით: „Дело о припадкѣ пахавъ Аѳ. басымъ ризы Господней царю Михаилу Θεодоровичу въ 1625 году“.

* * * ვაზ. „Кавказ“-ი ამბობს, რომ 1 იანვრიდან 8 იანვრამდე ავად გახდა ყველიანი ორი სული, მათ შორის ერთი გარდაიცვალა; ხუნაგითავე ორი გახდა ავად და ამათ შორის ერთი გარდაიცვალა.

მთავრობის განკარგულებაში

გადაყვანილი იქნა კავკასიის მე-152 ქვეთა რაზმის პორუჩიკი თ. თუმანიშვილი—თემირ-ხან-შურის ჯარის ზურგის ბატალიონში.

დანიშნა ზაქათალის ოლქის კაპიტან განყოფილების უფროსი, კაპიტანი შერეფოვა—იმავე ოლქის ალიაბადის განყოფილების უფროსად; ხოლო ალიაბადის უფროსი კაპიტანი გუგუშაშვილი—კახის განყოფილების უფროსად, ისე-ცა, რომ ორივენი ქვეთა ჯარადგან გამორიცხულ იქნენ.

გეომა ორდენი ვლადიმირის მე-3 ხარისხის ამიერ-კავკასიის სამსაწავებლო სემინარიის დირექტორს დენსტიტელნი სტატსკი სოვეტნიკის სტრუქტურა.

გეომა მენდელი ოქროსი, ყვლზედ სტარბელად, ზერ-წარწერით აგულ-მოღვივებისათვის; სტანი-სლავის ლენტი სტავროპოლის დედათა გინაზიის პანსიონის ფერმალს, ანაურის ზაქანაქი;

ვერცხლის, სტანისლავის ლენტი, ყვლზედ სტარბელად, ქუთაისის მეორე გილის ვაჟის განზარას.

ვერცხლის, გულზედ სტარბელად, ანანს ლენტი, საპატრიო ზედაშვიდის ცენტრალის ორ-კლასიანი სასწავლებლისას, გლგეს შერასხანოვს.

ვერცხლის, ყვლზედ სტარბელად, სტანისლავის ლენტი, წვერს ტენილის გუბერნიის გარდასახლად და წესებულებისას, საპატრიო მოქალაქეს ალექსანდრე შადინოვს და მეორე გილის ვაჟის, ტვილისის სავაჭრო დეპუტატთა თავმჯდომარის ალექსანდრე აკოფოვს.

დანიშნულ იქნა სამსახურის გარეშე მყოფი ტიტულიანი სოვეტნიკი ტაქაშაფაი ზუგდიდის განყოფილების მოსამართლეს თანაშემწედ.

ნ ა რ კ ე ვ ი ა

(გურნალ-გაზეთების დანა)

მეთხველს ესომება, რომ ტენილის საბჭომ დანიშნა რევიზია სახელმწიფო სასწავლებლის მდგომარეობის წარსულ ათის წლის განმავლობაში. სასწავლებლის დირექტორმა ბ.შ. ხარკოვმა ამ რევიზიის დანიშვნის გამო ვერცხლი დაბეჭდა ვაზ. „Кавказ“-ის ერთ-ერთის ნომერში შარშან დეკემბრის და სამდელო უცხადებლად საინფორმაციოსისა, რომელსაც შეცდომაში შეიყვანა საბჭოვლი, და იხსენებდა იმ გარემოებას, რომ ერთხელ ქალაქის საბჭო მალაშენსკი შეუხებებოდა ჩემის მოლაშვრობისთვის და თვით ეს-ლანდელი თავმჯდომარე საფინანსო კომისიის მაშინ დიდი მოშურე იყო ჩემი. იმავე გაზეთის წლებიდანვე მეცხრე ნომერში ჩვენ ვკითხულობთ ფრადი საყურადღებო პასუხს საფინანსო კომისიის თავმჯდომარის ა.მ. მ. ი. თამაშოვისას, რომელიც ამბობს, რომ საფინანსო კომისიის საბრძოლველად წყროს იმითა გამოყოფილი, რომ წელიწადში სამი თას თუმანზე მეტი ფული იხარჯებოდა სასწავლებლისთვის და ბ.ნ. ხარკოვი-კი, გარდა თითო-ორიო წლებისა, ან-გარის არ აძლევდა ქოლქსა, და თუ აძლევდა ზოგჯერ, იმასაც შეუფერებლად. მაგალითად, 1886 წელს ჩაპარდა ბ.ნ. ხარკოვს 1290 მანეთი შევირდების გამოსაკვებად; ხოლო მან დაპირება ამ სავანზე მარტო 459 მანეთი და 10 პატიკი; 1887 წ. ამავე ხარჯად მიეცა გამგეობიდან 1290 მანეთი, ხოლო მან დახარჯა 526 მანეთი და 25 კ.

1887 წ. ჩაპარდა 8268 მანეთი, დახარჯა 5730 მანეთი და 85 პატიკი. ამ სახით, საქმელის ხარჯიდან რჩებოდა დიდი ფული, რომელსაც ბ.ნ. ხარკოვი ზნათივად დაყოფიდა; თანის სურვილისმებრია. იგი ჰყიღებოდა მასალის შევირდების საშუალოდ, და

ძალიანაც საინტერესო იქნებოდა, სრული ანგარიში გვეჩვენა ამ მასალის შესახებ—ამბობს ბ.ნ. თამაშოვი—მაგრამ, საუბედროდ, სწორედ ეს ანგარიში ხარკოვისა ჰყოლობს... რვა წლის განმავლობაში, 1883 წლიდან 1890 წლამდე ამ უკანასკნელის (შოგ ჩართვით), ამ მასალის ხარჯის ქალაქის კასის დაპირებები 8054 მანეთი და 8 კ., სახელმწიფოში 1891 წლისთვის იყო მასალა, ღირებულება 3648 მ. და 38 კ. უტყურის აზრის შესაძენად, ფრადი საბჭო-როა, ხელში გვეჩვენებს ვრცელი იმ მასალისა, რომელიც შეუძენია სასწავლებელს რვა წლის განმავლობაში, რადგან, დასაბუთებულს ანგარიშით, ამ მასალაზე წასული არა ნაკლებ 23 ათასი მანეთია.

საქმე თუ სწორედ ამ დღეშია, მართლაც და საინტერესოა უნდა იყოს ამ ანგარიშების გატკობა. ამოდენი ფული დახარჯული მასალაზე, იქნებოდა თვითა სჩანს მხოლოდ რაოდენ ათასი თუმანი და სხვა-კი თითქო კობლეთის რაზმარებითა. შევირდების შრომა უფროსად ამისთანა გარემოებაში ფული ერთი ორად უნდა იქცეს, სახელმწიფო სასწავლებელში-კი ერთი-ორად და ცოტაფერად, და-ლუღლად.

ბ.ნ. თამაშოვი თავის წერილს ათავსებს შემდეგ სიტყვებში: დასაბუთებულს თვის მოვლედ ვრახტ, დანახარჯი, რომელი თვით ჩემთვის ძლიერ სამძიმო იყო, როდესაც ჩემს თვალს დაერწმუნდა სასწავლებლის უფ-უფან დაწევაში, სამძიმო იყო, რადგან მეც ვნახე იმ ხმისთანა ორის, რომელიც დასაბუთებულს თანაგარანდობა გამოუცხადეს სასწავლებლის აღმშენებლის მოლაშვრობის პირველში.

—

წმინდი მუთისილიან

(პირველი რიგის ხმისთანა არჩევანი)

ამ წლის დამდეგს ოთხის წლის ვაჟი გუგუშაშვილი ქალაქის სასწავლებელს აქმენს სმოსნები, ქალაქის მოურავა, ერთი წელი განკარგავს და სასწავლებელს მათთვისად ადგილად მიჰყვება, ოდესვე თუ მასზე ჰქვს წინამდებელია ქეთათურების მიყარცხად, იფიცა სასიათა, და ამის მოსურნებას და გაუფიცება, რომელსაც გუგუშაშვილი ვაჟის არჩევანს უკმაყოფილოდ მიუგება; ჩვენის სასწავლებლის უფროსად სმოსნების, ქალაქის მოურავის და განკარგავსა წვერის არჩევანს სულ ერთად ანა-გუშაშვილი მიუგობდა. მართლაც სასწავლებლის წლის დამდეგს და ამ წლის დამდეგს ქეთათურების მეტი სდგანარკო და სასწავლებელი სვანია არა ჰქონათა-რ. გუგუშაშვილს, მის თუ ვაგედ, იმაზე დაპირება, თუ ვინ უნდა აირჩიონ სმოსნებად, ქალაქის მოურავად და წყარად გუგუშაშვილი გადაიბრუნა, გამოაცხადნა, რა მოვლეს ჩვენს თეთ-მართლებლად არჩევანი ვის არჩევენს ქალაქის სეპუდის მართა-გამეობას. სხვა-და-სხვა დასის მოთავე უქვს მთელი თავისი მოსურნება და მსმობა უნდათ გამოაჩინონ და სოვს მათგანს იმედა და სურვილი ჰქვს, რომ საბჭო და განკარგავს განსაღებელი იქნება. აგრეთვე მეტის მეტი ცდას და მოსურნებას იმეტი ისინი, ვასაც განზრახავს ჰქვს, ქალაქის სათავა-მართავე სანაღებლეს სხვადა-განაღებენ და მართა-გამეობას სულში მიადგენ. მართლაც, როგორც უნდა აღიოსნდ, დასის მთავრობა ცდა და მოსურნებას არ დაუკმაყოფილო და მისარჩევანს სეპუ, რაც შეეძლება, მეტი ამომარჩევანი ჩაწერილას. სხვა დროს ამომარჩევანთა რაოდენობას წლებიდანვე უგულისხმობდა გუგუშაშვილი. წლებს ნაირგვარი რაგის ამომარჩევანი იყო 27, მთავრის—70 და მესამის—735, სულ 832, რომელთაც უნდა აირჩიონ 48 სმოსანი. ამ სეპუ ბურნის სიეთის არას ჩაწერილნი, რომელთაც წინადა-რჩევითა მისწავლებლად არ მიუღიან ქალაქის სეპუდის წინამდებელს ტრადიში

და დღეს-კი მოსულს, სოვა თავის სეპუთი, და სოვად სხვა-და-სხვა დასის წინამდებელთა მოაგონებითა. ამა, განსხვავებით, რას მოურავს ქეთათურებს სხვადა-სხვადა. ამ გზითა მთავრითა ურადღება მხოლოდ არჩევანს ნაირგვლის რაგის სმოსნებას.

ნაირგვლის რაგის სმოსნთა არჩევანი დახმარება იყო ამ თვის ცხანს. განკარგავს 27 ამომარჩევანი, ესე იგი იმდენი, რამდენად დასწავლებელი იყო სმოსნების სმოსნ. მათ უნდა ვერძათ ერთი მესამედა სმოსნების—16 კაცი. დანარკ სასწავლებელს იმდენი იყო, რამდენად სმოსნის დარბაზი იტყვას, აგრეთვე დასწავლენ წინამდებელს სხვა-და-სხვა განკარგავს: „Кавказ“-ისა, „Новое Обозрение“-ისა და „ვერცხლის“-ისა. ერგას დაწევა დაღის 12 სათავის, ბ.ნ.ს ქალაქის თავის, წავათის სასწავლებელი მუსლიმანულ დეპუტების, ამას უსმოსნები, თუ ვის რა შემთხვევაში არა ჰქვს განსით უფლება, არჩევანში მისწავლებლად. მაიღის და ამ განსითის დამარჯვებუ რა სასწავლებელი, სოვად ამომარჩევანი, დასასწავლებელი განსაღებლად იმან მეტი უკმაყოფილო დასწავლებელს ვერძათ იმან თავის თუ-მისამიღად, და ა. ნ.საჩოვა და დ. ო. დოლოვა. უნდა ამომარჩევანს წინამდებელს თავთავათის განსაღებლად სის და ან აღიოსნდ; დასასწავლებელს იფიცეს განსაღებლად 44 კაცი; ამითგან 23 კაცს არ იმეტი უკმაყოფილო სმოსნება, თავთავათის განსაღებლად უნდა სოვად და ამოდან მათს სისა არ მიავისსებებო. სოლა დასწავლებელი 21 კაცი დასასწავლებელს იქმენს განსაღებლად; ამა მათი სსხედა და გუგუშაშვილი სისამის, თუ ვინ რამდენჯერ იქმენს დასასწავლებელი:

გუგუშაშვილი იფიცეს სურნების მე 21, კლიგუშაშვილი იფიცეს მარნაშის მე—27, კლიგუშაშვილი იფიცეს იფიცეს მე—20, იფიცეს კლიგუშაშვილი იფიცეს იფიცეს მე—24, ადამოვილი იფიცეს სმოსნის მე—20, თუ. დოლოვათაიმე სმოსნის სეპუდა-

ნდა ლათინურის ანბანებითა და ზედ გამოსახული იყო ჯვარცხან და ვენა უფლისა. რუსეთის მეფემ მიხილდა და პატრიარქმა ფილარეტმა ამაზე მიწერა-მოწერა ვაჟმარტის შაჰთან და ბეგის სხეებთანაც.

შაჰმა განაცხადა დესანის კუში-ნაიკოს პირით, რომ „კვართი უფლისისა საქართველოდამ გამოიტანეთო“; შაჰს დესანმა სუქვა, რომ კვართი იწახებოდა ჯვარში, შაჰმა იპოვნა და ხელმოწერის მითარყო. იტურ-სალიბის მონასტრის ბერმა იოანე 1624 წ. მოახსენა პატრიარქს, რომ კვართი უფლისის სვეტი-ცხოვრად ქვე-შე დაკრძალულიყო, მე არ მინახავსო და არ ვიცო, ამოდეს იქილამ თუ არაო. ბერის ეპისკოპოსმა ნე-ქტარი, არა-ერთჯერ დასჯილმა უფროსებისათვის, (Бѣнок. Дѣло... о ризѣ Г., стр. 22) აჩვენა, რომ მცხეთაში მყოფს მიაბეს, რომ სვეტი-ცხოვრის ქვეშე დატული კვართი უფლისაო.

რადგან მეფემ და პატრიარქმა გეოკთხიტი ნამდელი ვერა ვაგორო, ამის გამო პაპისა, რომ სავლანძა-ლილი მან სიწმინდის სასწავლებელი. ეს საქმე რამდენსამე სამდელსო კაცს მიანდეს და მათ მოახსენეს მეფეს და პატრიარქს, რომ მან სიწმინდის ერთის მიკარგებით მოარჩნენ მძიმედ ავად-მყოფნი და მრავალი სასწავლო მოხალისე. ამას შემდეგ, 1625 წ. 27 მარტს,

ქველად ცნობა დარჩებოდა ჩვენს მწერლობაში. ერთი ამბავი ატყდა საქართველოში, როდესაც ვახტანგ მეფემ ნინოს ჯვარი თან წაიღო რუსეთში და შესარიონ კათალიკოზმა, კოტას გასწვდა, არ შეაჩვენა და წყევლა კრულას არ მისცა მეფე, რომლის ბელ-უფლებლობა შემდგომ ამ საქციოდ ახსნა; ხოლო კვართი რომ შაჰს წავიდა, მერე მაჰმადიანი და მტერს ქართველებისას, რამდენად უმეტეს მწერლებობა ქვეყანა. ვინც იცის, რა უფრადლებით და შიშ-კრძალოთ ეკიდებოდნენ ჩვენში ყოველგვარს სიწმინდეს, ის არ დაიჯერებს, რომ ქართველებს კვართი მტრისთვის დაწევენ ბებნათ, თუნდა რომ ოდესმე (წინააღმდეგე იტორის მითხრობისა) ხელში გვეჩვენებდეს.

მაგრამ ამავე აზრს უფრო ცხადად გვიჩვენებს ის ხელნაწერები, რომელიც დაწერილია შაჰ-აბასის შემდგომ. ამ ენად ხელში მაქვს ოთხი ცილი სხვა-და-სხვა დროს დაწერილის მონაბრობის კვართის შესახებ. ერთი 1672 წ., მეორე 1699 წ., მესამე 1733 წ. და მეოთხე მე XVIII საუკუნეში. ყველა ამ წიგნში ერთნაირად მოთხრობილია: „ხოლო ეკლესია დამარცხდა და თვისი... ერთხანად ვითარცა აქნად მკერდას ზედა კვართი იგი...“ „ხოლო არს ადგილი, სადაც დამრთმან უწყის მხოლოდ მსოფლიან...“ „ხოლო

არც არას დროს ამოულით იქილამ. საეკლესიო მუხტუმში ჩვენ გვიჩვენა ხელის სურათიანი წიგნი დაწერილი მე-XVIII საუკუნეში. ორსავე ქვეშეში დახატულია: სვეტი ცხოვრად ანგელოზთაგან პეტრეში პეტროპოლი, იმის ქვეშ საფლავი, რომელიც ათავსიანი ქალი საფლავი კვართის ხელში. ცხადი არ არის, რომ მხატვარი XVIII საუკუნეში, დარჩენებული ყოფილი, რომ თვითი უფლისა დაფარულია კაცთა თვითთავან სვეტის ცხოვრის ქვეშე და არა წაღებულია შაჰ-აბასის მიერ? ეთი ამ წიგნთაგან დახატულია თვით მოსკოვში, დიკენის ი. ეტიკი-ვილის მიერ 1745 წ. მხატვარი არა ერთხელ და ორჯერ წინახედა მოსკოვში შაჰ-აბასისგან წარგზავნილს სიწმინდეს და, თუ კვართი სვეტის ცხოვრად იმ ქვეშ დასხა, აქედამ ცხადია, რომ მოსკოვლი ქართველები და-ჯერებულნი ყოფილან, რომ კვართი საქართველოდამ არავის და ორს დროს არ გაუტანია. ისიც საყურადღებოა, რომ კვართი მონსეტი-ულის მე-XVIII საუკუნეში. ნაბუქეს წიგნებში, მხარად დახატულიც არის ცილი-ზედ, რომელიც ვახტანგ მეფისგან დახატული წიგნის მხატვრობად აქვს ჩართული.

